Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Quaestio unica

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Disputatio 7ma
in
Librum octavum Physicorum.

Tractat hoc Libro Philosophus de aeternitate motus, motus et mundi, ac tandem de supremo et primo motore omnium rerum artifice, sed de hoc in Metaphysica agemus, cum passim fieri consueverit: unde hic aliqua hic de aeternitate mundi dissentiemus. igitur sit

Quaestio unica
de
Aeternitate Mundi
Articulus unicus
utrum mundus potuerit esse ab aeterno vel quoad ea successiva vel quoad ea permanentia?

N. 307 mus Praeludium. Quaestio haec procedit an mundus potuerit esse ab aeterno vel quoad sua permanentia v.g.: an ab aeterno potuerit existere Angelus, homo, Lapis etc: vel quoad ea successiva, v.g. si Sol ab aeterno fuisset, an potuisset moveri et illuminari? et haec quaerimus quoad potentiam Dei absolutam, nam quod mundus de facto non fuerit ab aeterno est de fide et contra Aristotelem, qui lumine fidei destitutus hac in parte contrarium docuit. constat hoc ex S. Scriptura: in principio creavit Deus caelum et terram etc. nec urget ratio Aristotelis dicentis. motor est ab aeterno, ergo etiam mobile. facile enim distinguitur, si motor increatus est ab aeterno, creatus non: motor creatus ... sine suo effectu v.g.: Sol sine illuminatione ... a motore increato; sicut enim Deus dicitur immensus radicaliter, quia potest se extendere sine omni simili et si nullus Locus existat, ita etiam Deus dicitur motor et creator radicaliter in tantum ab aeterno ... virtute se communicandi ac creandi modo ... existeret.

etsi dein effectus extra caûs ponatur, nulla mutatio
ex parte Dei; sed ex parte creâ sive effectus qtingit.
ter pronotato

Dico 1o Mundus quoad eâ successivâ v.g. quoad motû des. N. 302 ?
tus n̄ potuit existere ab æterno. Contra Complutenses, ac Alios etiâ Thomistas. Pbatur 1o
auth. S. Doct. opusc. 27 dicentis: nulla caûa producens
suum effectû subito debet duraône præcedere effectû, re=
pugnat ā ut caûa producens suum effectum p motû in
præcedat duraône effectû. ex quo sic arguo. repugnat
ut agens p motû n̄ præcedat duraône suum effectû,
ergo repugnat etiâ, ut aliqd p motû ab æterno fiat,
consequenter nec ipse motus pt ēē ab æterno. Conseq. pbatur
Deus agens p motû debet duraône præcedere suum
effectû; qa principiû motus debet præcedere tempû, ergo
etiâ ideo motus n̄ pt ēē ab æterno; qa ālius principiû
debet præcedere tempû. nâ ubi ē principiû, ibi n̄ ē æternitas.

Pbatur ubi datur prius et posterius, et ubi una pars in= N. 303 ?
cipit et altera desinit, ibi n̄ pt dari ens ab
æterno; sed hoc necessario qtingere debet in oī ente
successivo ergo &c. maior pbatur. nâ etiâ illa pars desiniens
durasset tpre infinito v. finito in nullo sensu ex
his pt dari ens successivû ab æterno ergo &c. minor qstat.
imprimis illa pars desiniens n̄ potuit durare
tpre infinito; qa aliâs eet ens permanens n̄ successivû,
qd ē contra statum qtrovsiæ: nec etiâ potuit durare
tpre solû finito; qa aliâs eo ipso n̄ eet ab æterno,
nâ pars durans tpre finito addita alteri parti
etiâ duranti solû tpre finito nunqm facit duraône
æternâ; qa finitum additû finito n̄ facit infinitû. ergo &c.
Nec dicas Deû pse dari æternitatû rerû ā parte post,
qa nulla dies finita pt assignari quin alia et aliâ
sit assignabilis; ergo etiâ ideo poterit dari ætas ā parte
ante. nâ æternitas ā parte post ē infinita solû sincate=
gorematicè, qdā implicat, contra duraô infinita

à parte ante eē nisi actu seu categorematicum, quod iā prius non dari probavimus.

N. 3079. us. Dico 2do. Probabilius videtur n̄ implicare mundum ab aeterno quoad eā permanea. Pts. Si mundus n̄ posset dari ab aeterno quoad eā permanea, deberet eē implicā vel ex parte creā. vel ex parte Dei, sed nullibi invenitur implicaā, ḡo C. n̄ ex parte Dei, qā Deus eandem ptēā, quam nunc hbet. habuit etiam dū creavit mundum sed tunc hbuit infinitā, ḡo etiam nunc hbet, neque etiam implicaāt ex parte creā. quod sic probo. Si deberet implicaā tunc eēt hāc, qā eē etiā eē deberet stare simul, et qā effectus duraāe per debet sequi suā causā sed hoc n̄ ē absurdum: ḡo C. m pts ubi caā producit suum effectum subito, ibi n̄ debet duraāe praecedere effectum, sed Deus ē caā creans subito producens suum effectum, ḡo n̄ debet praecedere suum effectum duraāe m ostēbo, ubi āo et terminus actionis st simul, ibi caā n̄ debet praecedere effectum, sed Deus caā effectum subito produxit, actio et terminus actionis st simul, uti patet in Sole, nam in eodem instanti, in quo ponitur Sol, etiam ponitur illuminaāo solis ḡo C. hinc creā ab aeterno licet nunquam fuisset, sub n̄ eē ex gratuitis Dei decretis, quia tamen sibi relicta exegisset n̄ eē, ideo n̄ extrahitur à raāe pura creā.

Solvuntur objectiones

N. 3080 us Objicitur primo. Deus ab aeterno possibile, ab aeterno potuit producere, sed ens successivum ē ab aeterno possibile, cum nunquam inceperit eē possibile. ḡo ab aeterno potuit produci.

2do Motus primi mobilis potuit eē ab aeterno ḡo aliquod successivum potuit eē ab aeterno. A. pts. motus circularis, quo movetur primum mobile neque principium neque finem, cum circularis sit. ḡo potuit eē ab aeterno.

4tio. Hoc potuit esse ab aeterno, quod est motus cordis,
sed motus cordis est ens successivum, quod aliquod ens successivum
potuit esse ab aeterno. A. negre [illegible] unde quia hoc
est ens de genere entium permanentium, quod Deus non
potest esse ab aeterno. Contra pts. hoc existens ab aeterno
utique vixisset ab aeterno, quod in illo fuisset motus
cordis, qui ipse indistincter assignari vivendo.

5to. Si Deus non potest dari ab aeterno, esset hoc ratio
quia creaturis dari infinitum actu [illegible] successive, sed non potest
quod [illegible] pts., etsi ab aeterno detur Deus imaginariis
et dies imaginarii infiniti, ubi in quolibet potuisset
Deus creare unum Angelum [illegible] infinitum actu [illegible]
[illegible], quod etiam non potest si daretur Deus verus ab aeterno.

6to. S. Doct. D. Thom. de potentia a. 17. postquam ibi proposuisset
argumenta ad probandum, quod motus circularis [illegible]
existeret ab aeterno, ad illud respondens sic ait: ad
decimum [illegible] dicendum quod illa ratio non probat quod motus
semper motus, sed quod motus circularis potuit esse semper, quod
sentit S. Doctor [illegible] saltem potuisse ab aeterno.

Objectio contra rationem [illegible]. Patres olim [illegible] contra
Arianos [illegible] Dei non esse creaturam, quia est ab aeterno, sed hoc
argumentum, si creatura posset esse ab aeterno nihil probaret,
quod non potest esse ab aeterno.

2do. Implicat creaturam nunquam fuisse sub non esse, sed si
daretur ab aeterno, nunquam fuisset sub non esse, ut patet, quod [illegible]
[illegible], creatio est productio rei ex nihilo, quod essetur [illegible]
non esse.

3tio. Creatura existens ab aeterno non potuisset a Deo
libere produci, quod est impossibile. A. pts. non enim Deus citra
[illegible] creaturam ageret libere [illegible] nonnihil [illegible]
[illegible] actu produceret, non etiam [illegible] actu produxit et neutrum
produci, quod [illegible] non [illegible], quia supponitur semper esse productam, non
[illegible] quod [illegible] esse non potest non esse, et omne quod est, ex suppositione
quod sit, necessario est, sed quod Deus [illegible] actu produxit, [illegible]

ost. q. e. d. nec etm̃ 3tium, de re enim iã praeterita et
transacta n̄ datr amplius libera dispõ: q. Deus ab
aeterno creã libere n̄ potuisset producere.

9no. Implicat, ut creã sit ab aeterno, et nihilominus
a Deo, ut a prio et cãa producatr, q. si foret ab
aeterno, carito ductiõis n̄ liberet. ptr a. ptio rei ẽ ejus
inceptio, proindeq qd producitr incipiat necẽ ẽ: Si
q. creã ab aeterno produceretr a Deo, ab aeterno
incipere deberet. Sed hoc implicat, ut creã ab aeterno
incipiat: qa aeternũ dicitr aliud, qd nunquã in-
cepit q. e. d.

10. Si mundus fuisset ab aeterno in instanti creatus
in eodem instanti deberet eẽ etm̃ destruxisset. Sed hoc
manifestã implicat contrõe q. e. p̃m: in primis
deberet eẽ eodem instanti, quo in illo recepisset eẽ a
Deo creante, etm̃ deberet eodem in instanti, quo in illo
productus fuisset: qd enim producitr debet n̄ eẽ, nam qd
iam existit, id ẽ productum: q. e. d.

N. 300 Resp. ad 1um. d.m. Deũ ab aeterno possibile, q aeterno potuit
produci ab aeterno c. m. possẽ ab aeterno possibile, q dare
n̄ m. esse data n̄ n: c. Aliud patet ex dictis in glossa.

Resp. ad 2um. na. ad probatione. dsquo a. motus circulari,
n̄ habet initium ex parte mobilis, vel causis qd moveretr
ca. ex parte durationis na. esc. ois quippe motus successivus
aut incipiat eẽ, exigit essentialiter durationem praecedentem a [illegible]
mobilis et consequenter habet initium suae durationis.

Resp. ad 3um. ca: n:c. ad prob: d.a. vixisset ab aeterno
vita, qua nos vivimus na. alia ca: n:c. dico enim
motum cordis eẽ quidem requisitum ad vitam hominis, quis nunc
ẽ, et de potentia Dei ordinaria, n̄ ã ad vitam, qua viveret ab
aeterno, et de potentia Dei absoluta, ideo quam potuisset
hoc conjicere vitaliter motu successivo independens (nulla
enim in hoc apparet implicatio.

Resp. ad 4tum. n. m. ad 9v: n: c. est paritatem disparitas ē, qd in tpre reali aeterno sint infiti dies actu, et ossbles in tpre vero imaginario aeterno sint infiti dies, sed ptea et n ossbles, adeoq n sts infitu actu, sed multitudo.

Resp. ad 5tum. Sa. doct: hic loco n loqui assertive cum n dicat ea rāde pōre efficaciter ossbile motu circularem ab aeterno, mo dicat oppositu sedens ibidem: p ex naturali n posse alqd efficaciter concludi de motu: sed rād illa qua probari dicit, qd motu circularis potuerit esse ae, produc ex priis matematicis, qu agnoscit illa n pbre effter. et sic eo loco n lqts assertive.

Resp. ad 6tum. Sa. Patres locutos fuisse de facto et n de psbli: licet em psble fuerit, ut mundu ab aeterno crearet, de facto tm et re ipsa ut ex scriptura cstat, ōes crea inceperunt in tpre, adeoq qa etm ex scriptura certu ē verbu divinu fuisse ab aeterno, bene intulerunt S. Patres ctra Arianos, qd verbu n sit crea.

Resp. ad 7mu. d. m. implicat nqm fuisse cu b n ee actu n m, sub n ee exigitive cm. et sic dsta m. n: c. ut em crea sit facta ex nihilo, sufficit, qd qtu ē ex parte sui potuisset n ee, licet ee actu semper habuisset p actione Dei pductam.

Resp. ad 8vum n: a. ad 9v: dico: ut Deus vias hominis crea libere versaret p libera pductione sufficeret, qd eam p ius nrā, qm pduceret, posset n pducere: dei igit actu pduceret licet ex suppoē, qd pduceret, n posset n pducere: eo fere modo, quo actu volitis divina, qd voluit mundu ab aeterno creare in tpre, nqm n fuit, et tm ē absolute liber, eoq Deus libere voluit, ita etm libere pduxisset crea ab aeterno.

Resp. ad 9um na. ad 9v: da. duo reqi ā inceptio acd liber, nempe qsideret pus sit in tpre ca. ē inceptio effectu ut a etc. tota em pductio creaā absolute nihil

est posita ut sit actio, qua res, quae producitur, accipit
subest esse a causa producente, et in hoc differt essentialiter
a conservatione, quae non dat simpliciter esse rei conservatae, sed
tantum in esse iam recepto continuat.

Resp. ad 30. N. M. quamvis enim, quod effectus per motum producitur
debeat non liberè esse, vel aliquod instans, prius prioritate
durationis realis antequam producatur, attamen cum producitur
per actionem instantaneam, satis est, ut non habeat esse, vel
aliquod instans, prius prioritate naturae originis et rationis: si vero
mundus fuisset ab aeterno in instanti creatus, per motum
successivum productus non fuisset, sed per actionem instantaneam,
videlicet per creationem, ut patet ex dictis.

Pars Secunda

Philosophia Naturalis

sive

Physica Particularis

Physica Aristotelis dividi solet in universalem et particularem, universalis
consistit, ut hactenus vidimus, in 8 Libris Physicorum: ubi agitur
de ente mobili in communi et eius principiis, causis, et proprietatibus
in universum. Physica particularis continet reliquos Libros, in
quibus agit Philosophus de singulis speciebus entis mobilis in particulari.
Quippe in Libris de Mundo et Caelo agitur de ente naturali ut habet
mobili: in Libris de generatione et corruptione agitur de ente
mobili motu generationis et corruptionis. in Libris de anima, agitur
de ente naturali vivente sive mobili motu vitali. praesenti quoque
tractatione considerabimus breviter ens mobile in particulari. Unde
sit.

Disputatio 1a

In Libros de Mundo caelesti.

N. 3013 Essent quidem hic aliqua adhuc dicenda de mundo terrestri
scilicet de eius origine, ac unitate, perfectione et duratione;
origine a quo, cum iam in priori disputatione potiora dicta sint